

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Sžo/41/2015
Identifikačné číslo spisu:	5014200267
Dátum vydania rozhodnutia:	28.07.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:5014200267.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: F. H., bytom P. J. XX, XX-XXX. X., X. J., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej z 10. januára 2014, číslo: 8712-3/2014-BA, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 29. apríla 2015, č. k. 21 Scud/2/2014-63, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 29. apríla 2015, č. k. 21 Scud/2/2014-63, z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

Odôvodnenie

1.

Krajský súd v Žiline rozsudkom z 29. apríla 2015, č. k. 21 Scud/2/2014-63, zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej z 10. januára 2014, číslo: 8712-3/2014-BA, a žalobcovi náhradu trov konania nepriznal.

V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že preskúmaným rozhodnutím z 10. januára 2014, číslo: 8712-3/2014-BA, žalovaná rozhodla o odvolaní žalobcu proti rozhodnutiu prvostupňového správneho orgánu - Sociálnej poisťovne, pobočka Trnava z 9. septembra 2011, číslo: 700-0256/2011-23, ktorým prvostupňový orgán rozhodol, že žalobcovi nevznikla účasť na nemocenskom poistení, dôchodkovom poistení a poistení v nezamestnanosti dňom 1. augusta 2010. Žalovaná zmenila časť výroku prvostupňového rozhodnutia, keď vypustila text: „...nevznikla účasť na nemocenskom poistení, dôchodkovom poistení a poistení v nezamestnanosti a vložila text: „...nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti." V ostatnej časti rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu žalovaná potvrdila.

Krajský súd zistil, že zamestnávateľovi žalobcu dňom 2. júna 2012 zaniklo živnostenské oprávnenie v celom rozsahu, a z toho dôvodu stratil status zamestnávateľa, vymedzený v § 7 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z."), v dôsledku

čoho už nemôže realizovať povinnosti, ktoré by ako zamestnávateľ žalobcu mal v súvislosti s účasťou žalobcu na poistení. Krajský súd preto nepovažoval za dôvodné pribrať označený subjekt za účastníka konania, lebo povinnosti zamestnávateľa, spojené s účasťou zamestnanca na poistení, by sa mohli vzťahovať len na existujúceho zamestnávateľa. Z toho dôvodu krajský súd s označeným subjektom, ktorý stratil status zamestnávateľa, nekonal, i keď s ním správne orgány ako s účastníkom správneho konania konali, nakoľko prípadným zrušením rozhodnutia žalovanej by práva a povinnosti tohto subjektu nemohli byť dotknuté, nakoľko tento subjekt už vo vzťahu k zamestnancovi - žalobcovi nemá práva a povinnosti zamestnávateľa. Pokiaľ existovali práva a povinnosti v súvislosti s účasťou žalobcu na poistení, tieto práva a povinnosti dňom zániku živnostenského oprávnenia (dňom 2. júna 2012) zanikli.

Vo veci samej mal krajský súd preukázané, že žalobca vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť v Poľskej republike a nevykonáva činnosť zamestnanca u zamestnávateľa s miestom podnikania na území Slovenskej republiky, a preto podlieha výlučne právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva samostatne zárobkovú činnosť. Rozhodnutie žalovanej považoval za súladné so zákonom, a preto žalobu podľa § 250j ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) ako nedôvodnú zamietol. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 250k ods. 1 O.s.p.

2.

Prvostupňový rozsudok napadol odvolaním žalobca. Pochybenie krajského súdu videl žalobca v tom, že súd na daný prípad nesprávne aplikoval článok 14 (5) Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009. V súlade s článkom 13 (3) základného nariadenia mal žalobca podliehať slovenskej legislatíve v oblasti sociálneho zabezpečenia.

Ďalej žalobca dôvodil, že krajský súd neopodstatnene spochybnil obsah pracovnej zmluvy. Uviedol, že zmluvu uzavrel v dobrej viere, zamestnávateľovi dôveroval, práca vykonávaná žalobcom mala reálny charakter, dosahoval z nej príjmy, vykonával prácu prisne a pravidelne s tým, že túto skutočnosť dokumentoval pravidelnými správami o vykonanej činnosti.

Argumentoval porušením článku 2 ods. 2 (b) 5b) Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 465/2012 v dôsledku ohodnotenia práce žalobcu ako marginálnej činnosti, hoci sa uzavretie pracovno-právneho vzťahu uskutočnilo pred dňom nadobudnutia účinnosti uvedených ustanovení.

Namietal, že správneho konania sa nezúčastnil, nemohol zaslať pripomienky k protokolu o kontrole, keďže nebol informovaný o začatí ako aj termíne vykonania kontroly u zamestnávateľa. Rovnako mu nebola doručená správa o kontrole. Po doručení rozhodnutia využil svoje právo na podanie odvolania a priložil k nemu všetky dokumenty, ktoré mal k dispozícii. Zdôraznil, že odvolacie konanie trvalo tri roky, čo viedlo k praktickej strate možnosti uplatnenia svojich práv, lebo zamestnávateľ ukončil podnikateľskú činnosť. Nemal prístup k obchodným dokumentom zamestnávateľa a tento ani nemal povinnosť faktúry alebo iné doklady spojené s činnosťou spoločnosti GM CONZULTING žalobcovi predkladať. Okrem toho poukázal na skutočnosť, že ekonomický úspech zamestnávateľa nemá vplyv na uznanie žalobcu za zamestnanca v súlade so slovenskou legislatívou. Žalobca z prezentácií ponuky slovenským podnikateľom pripravoval správy o vykonanej činnosti.

Ďalej poukázal na niektoré rozhodnutia Súdneho dvora EU (najmä na rozsudok z 23. marca 1982 - D. M. Levin v. Staatssecretaris van Justitie, rozsudok z 3. júla 1986 - Deborah Lawrie-Blum v. Land Baden-Württemberg, rozsudok z 31. mája 1989 - I. Bettray v. Staatssecretaris van Justitie a ďalšie).

Mal za to, že neexistujú žiadne právne dôvody na tvrdenie, že potvrdený formulár A1 je jediný doklad potvrdzujúci účasť v systéme sociálneho zabezpečenia určitej krajiny. Formulár A1 je len fakultatívny formulár, ktorého získanie v súlade s nariadeniami Spoločenstva závisí od vôle poistenca. Jediným dokladom, ktorý má význam pre potvrdenie právneho stavu v situácii žalobcu je registračný list FO, ktorý bol vydaný na základe pracovnej zmluvy uzavretej so slovenským zamestnávateľom.

Uviedol, že s väčšinou tvrdení krajského súdu nemôže polemizovať, pretože sa vzťahujú na zamestnávateľa GM CONZULTING, ktorý ukončil svoju činnosť a žalobca nemá možnosť sa na zamestnávateľa obrátiť so žiadosťou o doplnenie dôkazov. Žalobca je poškodenou osobou, riadne plnil svoje pracovné povinnosti a zamestnávateľ zanedbal zákonnú povinnosť platiť poisťné na sociálne poistenie.

Nakoniec navrhol, aby odvolací súd zrušil tak rozsudok krajského súdu ako aj napadnuté rozhodnutie žalovanej, nakoľko podľa názoru žalobcu je v rozpore s platnou legislatívou a bolo vydané s porušením ustanovení nariadenia Spoločenstva o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia.

3.

Vo vyjadrení k odvolaniu žalovaná navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu ako vecne správny potvrdil. Uviedla, že článok 14 (5) Nariadenia č. 987/2009 sa vzťahuje výlučne k uplatneniu článku 13 (1) základného nariadenia. V rozhodnutiach Sociálnej poisťovne a ani v príslušnom vyjadrení Sociálna poisťovňa neaplikovala článok 14 (5) Nariadenia 987/2009 vo vzťahu k článku 13 (1) a 13 (2) základného nariadenia, ale priamo na žalobcu aplikovala článok 13 (3) základného nariadenia.

Ďalej uviedla, že na aplikáciu čl. 13 (3) základného nariadenia, musí byť splnených niekoľko podstatných náležitostí, napr. reálny výkon činnosti zamestnanca na území Slovenskej republiky. Žalovaná sa nestotožnila s názorom žalobcu, že na základe pracovnej zmluvy automaticky nadobúda status zamestnanca. Namietla, že kontroly uskutočňované Sociálnou poisťovňou nemuseli byť oznamované každému zamestnancovi jednotlivo, nakoľko to z koordináčnych nariadení nevyplyva. Zamestnávateľ bol s kontrolou oboznámený. Následne na to boli predložené štvrťročné správy o vykonaní práce, ku ktorým boli pripojené vizitky z hotelov a reštaurácií. Ďalšie doklady, ako objednávky od slovenských subjektov na internetové školenia realizované na Slovensku a faktúry za vykonané služby, objednávky a faktúry za výučbu obchodnej angličtiny, či za iné činnosti realizované zamestnancami na území Slovenskej republiky, zamestnávateľ nepredložil ani po následnej výzve. Vychádzajúc z uvedeného, žalovaná naďalej zastáva právny názor, že na základe kontroly sa nepodarilo preukázať reálny výkon činnosti zamestnancov zamestnávateľa na území Slovenskej republiky. Žalovaná ďalej uviedla, že judikáty, na ktoré poukazuje žalobca, sa týkajú samostatného pojmu pracovníka a charakteru pracovného vzťahu medzi zamestnancom a zamestnávateľom, Sociálna poisťovňa však nerozhodovala o pracovnoprávnom vzťahu medzi žalobcom a spoločnosťou GM CONZULTING, ale o poisťnom pomere. Žalovaná má za to, že všetky judikáty, ktoré žalobca spomína vo svojom odvolaní vychádzajú z toho, že sa činnosť vykonáva, a preto ich nie je možné aplikovať na situáciu žalobcu.

K závažnému porušeniu článku 2 ods. 2 (b) 5b) Nariadenia č. 465/2012 z dôvodu ohodnotenia práce žalobcu ako marginálnej činnosti, žalovaná uviedla, že v danom prípade nebola práca žalobcu vyhodnotená zo strany žalovanej ako marginálna. Právo určenia marginálnej (zanedbateľnej) činnosti prináleží výlučne poľskej inštitúcii ZUS, ako inštitúcii sociálneho zabezpečenia štátu bydliska, a nie žalovanej - Sociálnej poisťovni.

K námietke žalobcu, že registračný list FO je postačujúci na preukázanie, že žalobca podlieha slovenskej legislatíve, žalovaná uviedla, že vznik a zánik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti nie je podmienený podaním prihlášky alebo odhlášky z tohto poistenia. Prihláška na sociálne poistenie nemá konštitutívne účinky, ale deklaruje právnu skutočnosť, s ktorou zákon spája vznik povinného sociálneho poistenia. Ak nie je určená slovenská legislatíva, prihláška zamestnanca do sociálneho poistenia je právne neúčinná.

Ďalej žalovaná poukázala na to, že na základe bilaterálneho rokovania s poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia ZUS došlo k uzavretiu dohody v otázke riešenia príslušnosti k právnym predpisom zamestnancov firmy U. P. F.. Žalovaná listom z 10. decembra 2013 akceptovala návrh poľskej inštitúcie ZUS z 10. októbra 2013 na uzatvorenie spoločnej dohody medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou ZUS v súlade s čl. 16 (4) Nariadenia č. 987/2009, v zmysle ktorej bolo aj žalobcovi určené

poľské zákonodarstvo, ktoré má konečnú platnosť.

4.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok - ďalej len S.s.p., § 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal rozsudok krajského súdu a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 492 ods. 2 S.s.p. a s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie alebo zmenu.

Prvostupňovým rozhodnutím z 9. septembra 2011, číslo: 700-0256/2011-23 Sociálna poisťovňa, pobočka Trnava rozhodla, že pánovi H. F. P., nar. X. T. XXXX, nevznikla účasť na nemocenskom poistení, dôchodkovom poistení a poistení v nezamestnanosti dňom 1. augusta 2010 ako zamestnancovi zamestnávateľa Grzegorz Jan Maliński - GM CONSULTING, so sídlom toho času v Bukovej č. 22, IČO: 45 506 108. Žalovaná ako odvolací orgán rozhodnutím z 10. januára 2014, číslo: 8712-3/2014-BA zamietla odvolanie žalobcu a prvostupňové rozhodnutie svojej pobočky potvrdila (krajský súd nesprávne v odôvodnení uviedol, že žalovaná svojim rozhodnutím zmenila časť výroku prvostupňového rozhodnutia, keď vypustila text: „... nevznikla účasť na nemocenskom poistení, dôchodkovom poistení a poistení v nezamestnanosti a vložila text: „... nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti.“ a v ostatnej časti rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu žalovaná potvrdila).

Ako vyplýva zo spisu, zamestnávateľom žalobcu bol od 1. augusta 2010 podľa pracovnej zmluvy Grzegorz Jan Maliński - GM CONZULTING, IČO: 45 506 108, so sídlom Buková 22, a teda zamestnávateľom bola fyzická osoba (U. P. F., rod. číslo XXXXXXXXXX, bytom XXXXX A. - A., X. Xb/XX). Tento zamestnávateľ prihlásil žalobcu do poistenia odo dňa 1. augusta 2010 ako svojho zamestnanca.

Podľa § 250 ods. 1 O.s.p., účastníkmi konania sú žalobca a žalovaný. Súd aj bez návrhu uznesením priberie do konania účastníka správneho konania, ktorého práva a povinnosti by mohli byť zrušením správneho rozhodnutia dotknuté.

Podľa § 2 zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon), živnosťou je sústavná činnosť prevádzkovaná samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku a za podmienok ustanovených týmto zákonom.

V súvislosti s vysloveným právnym názorom krajského súdu podľa ktorého súd nepovažoval za dôvodné za účastníka konania pribrať zamestnávateľa žalobcu do konania, s odôvodnením, že zamestnávateľovi žalobcu zaniklo živnostenské oprávnenie v celom rozsahu, pričom zánikom živnostenského oprávnenia zamestnávateľ žalobcu stratil status zamestnávateľa, odvolací súd poukazuje na tú skutočnosť, že zánik živnostenského oprávnenia má iba ten dôsledok, že fyzická osoba už nie je oprávnená vykonávať živnosť. Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť, že zánikom živnostenského oprávnenia nedochádza k zániku povinností fyzickej osoby, ktoré jej vznikli počas prevádzkovania živnosti, vrátane povinností, ktoré takej fyzickej osobe vznikli v spojení so zamestnávaním zamestnancov podľa pracovnej zmluvy. Nedochádza preto ani k zániku zodpovedností, ktoré takej fyzickej osobe ako zamestnávateľovi vznikli podľa predpisov sociálneho poistenia.

U. P. F. bol účastníkom správneho konania aj po zániku jeho živnostenského oprávnenia v súlade s § 173 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. ako fyzická osoba, o ktorej právach alebo povinnostiach ustanovených týmto zákonom sa má konať, alebo ktorej práva alebo povinnosti ustanovené týmto zákonom môžu byť rozhodnutím správnych orgánov priamo dotknuté, a to najmä vo vzťahu k jeho prípadným odvodovým povinnostiam na sociálne poistenie podľa § 141 ods. 1 a § 144 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., resp. právu na vrátenie poistného zaplateného bez právneho dôvodu podľa § 145 ods. 1 tohto zákona.

Vzhľadom na uvedené je potom potrebné konštatovať, že v dôsledku zániku živnostenského oprávnenia živnostníka Grzegorz Jan Maliński - GM CONZULTING, s miestom podnikania v Čadci, Palárikova č. 76 (predtým Buková 22), IČO: 45 506 108, dňom 2. júna 2012 nezanikla spôsobilosť fyzickej osoby U. P. F., bytom v A.-A., X. Xb/XX, byť účastníkom konania, ani jeho prípadné povinnosti, a preto bolo potrebné aj v konaní pred správny súdom konať aj s touto osobou ako účastníkom správneho konania, ktorého práva a povinnosti by mohli byť zrušením správneho rozhodnutia dotknuté (§ 250 ods. 1 veta druhá O.s.p.).

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa § 492 ods. 2 S.s.p. v spojení s § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. a v spojení s § 221 ods. 1 písm. f/ a ods. 2 a § 246c ods. 1 O.s.p.

V ďalšom konaní krajský súd priberie do konania Grzegorza Jana Malińskiego, vec znovu prejedná a rozhodne. V novom rozhodnutí vo veci znovu rozhodne aj o náhrade trov konania, vrátane trov konania odvolacieho.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu n i e j e prípustný opravný prostriedok.